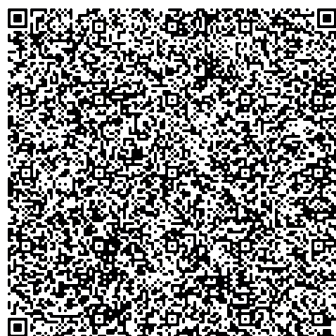

КУЛЬТУРОЛОГІЯ ОСВІТИ

KULTUROLOGIA EDUKACJI

УДК 130.2:37.013

Katarzyna Kwolek

magister, Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej,
The University of Dąbrowa Górnicza,
ul. Ciepłaka 1C, 41-300 Dąbrowa Górnicza, Rzeczpospolita Polska

WYCHOWANIE DO ODBIORU KULTURY MASOWEJ

Od niepamiętnych czasów kultura stanowiła jeden z najważniejszych elementów życia ludzi. Po zaspokojeniu podstawowych potrzeb, człowiek poszukiwał czegoś więcej, nie zadowolając się zastanym środowiskiem; chciał polepszać, poprawiać oraz tworzyć według własnych potrzeb swoje najbliższe otoczenie. Współczesny człowiek partycypuje w kulturze przy udziale lub za pośrednictwem instytucji kultury, stąd instytucjonalne rozumienie kultury; człowiek ogląda programy telewizyjne, chodzi do kina, teatru, filharmonii, czyta książki, słucha radia, bierze udział w dyskusjach, w widowiskach, kołach zainteresowań, wycieczkach i nie tylko. Kultura masowa rozpowszechniła się i stanowi obecnie jedno z narzędzi współczesnej integracji społecznej. Rozwój środków masowej komunikacji (m.in. prasy, radia, telewizji, Internetu), umożliwił szybkie przekazywanie wzorów i treści kulturowych znacznie większej grupie odbiorców niż dotychczas. Stąd też potrzeba odpowiedniego przygotowania młodego człowieka do życia w społeczeństwie tak, aby nie był tylko biernym uczestnikiem kultury masowej, ale by mógł aktywnie uczestniczyć w twórczym procesie tworzenia świata.

Słowa kluczowe: wychowanie; kultura masowa; społeczeństwo; dzieci i młodzież.

Przestrzeń «kultury». Wyjaśnienie pojęcia «kultura» nie doczekało się jednoznacznego określenia. Wyodrębnia się różne definicje «kultury» na użytek różnych nauk społecznych i humanistycznych. Nowa Encyklopedia Powszechna PWN definiuje «kulturę» jako «wszystko to, co w zachowaniu się i wyposażeniu członków społeczeństw ludzkich stanowi rezultat zbiorowej działalności» (Nowa Encyklopedia Powszechna PWN, 1997, s. 618).

Na gruncie pedagogicznym «kultura» rozpatrywana jest w szerszym i węższym znaczeniu. Według Antoniny Kłoskowskiej pojęcie to w ujęciu szerokim oznacza «względnie zintegrowaną całość obejmującą zachowania ludzi przebiegające według wspólnych dla zbiorowości społecznej wzorów wykształconych i przyswajanych w toku interakcji oraz zawierających wytwory takich zachowań» (Kłoskowska, 1983, s. 40), co oznacza, że kultura jest tym, co stanowi duchowy i materialny dorobek społeczeństwa. Wąskie rozumienie tego pojęcia bliższe jest potocznemu i jest to «działalność artystyczna polegająca na wchłonięciu świata przez osobowość twórcy i jego uzewnętrznieniu» (Kłoskowska A., 1983, s. 41).

Pojęcie kultura ma charakter wartościujący i opisowy (neutralny) – wartościujący zawiera «ocenę kul-

tur poszczególnych zbiorowości ludzi» (Filipiak M., 1996, s. 20-25).

Drugie rozumienie kultury – opisowe – podlega opisowi i analizom, nigdy wartościowaniu. Istnieje również inna klasyfikacja: pojmowanie kultury jako atrybutywnej i dystrybutywnej. Atrybutywne rozumienie kultury obejmuje jej ujęcie globalne (jako całości kultury) i jednostkowe – traktowanie człowieka jako bytu (Filipiak M., 1996, s. 21). Dystrybutywną jest kultura konkretnego społeczeństwa np. kultura starożytnej Grecji, współczesnej Anglii czy Chin, klasy robotniczej XVI-wiecznej Polski.

Kultura ma wymiar czasowy (rozwija się w czasie, jest przekazywana z pokolenia na pokolenie), przestrzenny (kultura «podąża» za człowiekiem) i systemowy (poszczególne elementy kultury są ze sobą związane i połączone, przenikają się i uzupełniają), kultura jest także mechanizmem adaptacyjnym człowieka – ludzie przystosowują się do środowiska, w którym żyją (Kłoskowska A., 1987, s. 40-44). Należy też wspomnieć o dobrach kultury, inaczej jej wytworach, które obejmują rzeczy i usługi oraz dobra niematerialne, w skład których wchodzi dobra instrumentalne (pośrednie), czy-

li środki do osiągnięcia innych dóbr, np. czas, pieniądze, motywacja, zaangażowanie czy zainteresowania. Wymienia się również dobra autoteliczne (bezpośrednie), będące celem samym w sobie, np. dzieła sztuki (Filipiak M., 1996, s. 21-22).

Ostatnim pojęciem odnoszącym się do kultury niech będzie wzór kulturowy; przykładem może być mówienie «Dzień dobry» czy używanie «trzech magicznych słów»: proszę, dziękuję i przepraszam, jako wyraz kultury osobistej i dobrego wychowania.

Od niepamiętnych czasów kultura stanowiła jedno z bardzo ważnych elementów życia ludzi. Po zaspokojeniu podstawowych potrzeb: głodu, schronienia, bezpieczeństwa, człowiek poszukiwał czegoś więcej, nie zadowalał się zastanym środowiskiem; chciał polepszać, poprawiać i tworzyć według własnych potrzeb swoje otoczenie. Pierwotnie pojęcie «kultura» (łac. cultura) oznaczało uprawianie ziemi, ale Ciceron rozszerzył to pojęcie o «kulturę duszy» i nabrało ono znaczenia metaforycznego (Nowa Encyklopedia Powszechna PWN, 1997, s. 618). W kolejnych wiekach terminu tego używano jedynie sporadycznie, a kultura wzbogacała się poprzez przekazywanie doświadczenia z pokolenia na pokolenie. Wtedy też zaczęto dostrzegać jej wartościujący wymiar. Prawdziwą popularność zyskała dopiero w XVIII wieku za sprawą francuskich filozofów, którzy utożsamiali ją z terminem «cywilizacja».

Doświadczenie przez naśladownictwo zaczęło odchodzić w niepamięć: «aby żyć na coraz wyższym poziomie, należało zdobywać wiadomości i sprawności w sposób bardziej zorganizowany, świadomy i w odpowiednim okresie życia» (Gajda J., 2006, s. 163.) Wtedy też zrodziła się pedagogika kultury.

Uczestnictwo w kulturze. Zagadnienie «uczestnictwa w kulturze» bliskie jest pojęciu «aktywności kulturalnej». Pierwsze z nich jest pojęciem socjologicznym i traktowane jest jako składnik społecznego działania ludzi i przejaw funkcjonowania grup, jest to obszar jego życia i działalności. Można stwierdzić, iż «kultura (...) jest własnością pewnej zbiorowości ludzkiej, wyznaczającą myślenie i zachowanie jej członków» (Filipiak M., 1996, s. 49-51), natomiast «aktywność kulturalna» jest to pojęcie wykształcone na gruncie pedagogiki i psychologii, które przybiera postać aktywności jednostki, jest składnikiem jej życia psychicznego (myśli, uczucia, reakcje), przejawem twórczości i czynnikiem jej rozwoju (Jankowski Dz., 2006, s. 49).

Dzierżymir Jankowski zwraca uwagę na fakt, iż aktywność kulturalna związana jest zawsze z wymianą idei, rozwijaniem zainteresowań, z przeżyciami estetycznymi, wyobrażeniami światopoglądowymi, obyczajami i zwyczajami oraz rozrywką (Jankowski Dz., 2006, s. 57).

Współczesny człowiek partycypuje w kulturze przy udziale lub za pośrednictwem instytucji kultury, stąd instytucjonalne (praktyczno-administracyjne) rozumienie kultury; człowiek ogląda programy telewizyjne, chodzi do kina, teatru, filharmonii, czyta książki, słucha radia, bierze udział w dyskusjach, w widowiskach, kołach zainteresowań, wycieczkach i nie tylko. «Instytucje kultury

formują społeczne ramy umożliwiające zachowywanie i pielęgnowanie wartości, służące wytwarzaniu, udostępnianiu i propagowaniu (...) określonych treści i wartości kultury symbolicznej» (Gajda J., 2006, s. 62). Ponadto organizują sytuacje sprzyjające wyrażaniu oraz tworzeniu nowych faktów i wartości, a także oddziaływaniu na siebie uczestników kultury.

Celem uczestnictwa w kulturze jest zatem «dążenie do osiągnięcia pełnej, harmonijnej, uspołecznionej, odpowiedzialnej moralnie, kreatywnej i autonomicznej osobowości, wykorzystując dobra kultury i tkwiące w niej wartości – przeżywanie, zinterioryzowane i wzbogacanie przez kreowanie także nowych wartości» (Gajda J., 2006, s. 187).

Do podstawowych determinantów uczestnictwa w kulturze należą:

- czynniki społeczne, czyli struktura ustrojowa i gospodarczo-techniczna społeczeństwa,
- czynniki kulturowe, głównie system wartości, zwyczaje i obyczaje oraz wpływ instytucji kultury,
- czynniki edukacyjne (oświata i wychowanie),
- właściwości osobowościowo-mentalne jednostki to między innymi jej temperament, charakter, emocje, uczucia, energia i siła życiowa oraz sposób postrzegania otoczenia (Gajda J., 2006, s. 62).

Andrzej Tyszkowski wskazuje na cztery typy uczestnictwa w kulturze. Pierwsze z nich – uczestnictwo aktywne i wszechstronne – zdominowały następujące właściwości: planowość, zaangażowanie, inicjatywa, regularny kontakt z kulturą, drugi typ – uczestnictwo kompensacyjne (mniej aktywne) charakteryzuje się mniejszym zaangażowaniem i intensywnością kontaktów z dobrami kulturowymi oraz przewagą motywów relaksacyjnych nad poznawczymi. Kolejny typ – uczestnictwo przypadkowe (sporadyczne) polega na dominacji treści rozrywkowych oraz konsumpcyjnych i sprowadza się głównie do oglądania programów telewizyjnych, to redukcja kontaktów z instytucjami kultury. Ostatnim rodzajem kulturowego uczestnictwa człowieka jest absencja kulturalna, ograniczająca się wyłącznie do form kultury prezentowanych w domowym zaciszu (oglądanie programów telewizyjnych, czytanie gazety czy słuchanie radia) i dotyczy głównie osób starszych, osób chorych bądź ubogich. Kolejny podział dotyczy czynnego i biernego uczestnictwa w kulturze. W pierwszym z nich zwracamy uwagę na takie cechy jak: samodzielny wybór, refleksyjność, udział w dyskusjach i sporach oraz zaangażowanie emocjonalne (Jankowski Dz., 2006, s. 60-62). Natomiast biernie uczestnictwo w kulturze to m.in. obojętność, niesystematyczność lub przypadkowość w kontaktach z kulturą, przyswajanie «gotowych» schematów myślenia.

Edukacja kulturalna. W pedagogice mówi się o wszechstronnym kształtowaniu osobowości człowieka. O dziedzinie wychowania i edukacji jakimi są wychowanie przez sztukę i edukacja kulturalna mówi się względnie niewiele. W przeszłości pomijano ją, uważano je za «dodatek» do życia, odnoszono wyłącznie do przyswajania historycznej wiedzy o kulturze i sztuce, jednak analizując literaturę przedmiotu i liczne badania można

stwierdzić, że poglądy te ulegają zmianie na korzyść kultury i nauki o niej, w tym edukacji. Pojawiła się potrzeba nowego spojrzenia na edukację kulturalną. W tym miejscu należy wspomnieć, że przygotowanie ludzi do życia w kulturze odwołuje się do: dziedzictwa kultury – opiera się na uniwersalnych dobrach kultury, wartości prezentowanych w kulturze, osobistych procesów pojmowania, doznawania i przyznawania (Jankowski Dz., 2006, s. 30-31).

W literaturze przedmiotu można wyróżnić trzy koncepcje edukacji kulturalnej:

– wychowanie estetyczne (wychowanie do sztuki i przez sztukę) – ma ściśle ustalony przedmiot, środki i metodologię i jest odnoszone głównie do dzieci i młodzieży; wychowawcze funkcje sztuki:

a) sztuka uwrażliwia człowieka na piękno otaczającego go świata (rozwijanie sfery emocjonalnej człowieka) – dzięki temu świat jest ciekawszy i piękniejszy, wzbogaca się życie duchowe człowieka itp.,

b) wrastanie człowieka w kulturę daje poczucie duchowej więzi z przeszłością; dzięki niej kształtuje się w jednostce poczucie wspólnoty z dotychczasowym dorobkiem cywilizacyjnym,

c) sztuka daje możliwość zaspokajania indywidualnych potrzeb człowieka: twórczości, kreatywności, przynależności do grupy, rozwijania siebie, swoich zdolności, zainteresowań i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego,

d) wzbogacenie życia człowieka o doznania estetyczne, pełne zrozumienie natury świata i własnej osoby,

e) sztuka jako element porozumiewania się ludzi,

f) popularyzacja określonych treści, które docierają do człowieka poprzez jego udział w kulturze,

g) umiejętność wyrażania własnych przeżyć i doświadczeń jednostki,

h) źródło różnorodnych treści z innych dziedzin wychowania, między innymi moralnego, ideowego, politycznego (Muszyński S., 1980, s. 213-217);

– edukacja humanistyczna, rozumiana jako wprowadzenie człowieka w świat najważniejszych wartości, chroni ideały, wiarę i religię, skłania jednostki do refleksji i poszukiwania miejsca w świecie;

– wychowanie do uczestnictwa w kulturze symbolicznej polega na «realizacji wielostronnego wychowania w procesie uczestnictwa w obyczajowości, zabawie, wiedzy, światopoglądzie, w tym na kształtowaniu tożsamości jednostki» (Olczak M., 2009, s. 11).

Zjawisko kultury masowej. Znaczenie kultury popularnej w czasach współczesnych utożsamia się z ideą kultury masowej, które zapoczątkowane zostało przez rozpowszechnienie się środków masowego przekazu, wzrastającą komercjalizację kultury oraz wzrost czasu wolnego.

Na kulturę symboliczną składają się:

– kultura ludowa zawierająca tradycje społeczności lokalnych, która jest dostępna dla wszystkich członków danej zbiorowości i występuje

głównie na terenach wiejskich (np. artystyczne szydełkowanie, wyroby wikliniarskie);

– kultura elitarna to arcydzieła, a wyraża się głównie w sztuce, to specyficzna twórczość oceniana przez specjalistów i krytyków sztuki; kultura elitarna tworzy wzory, do których odnoszą się inni artyści;

– kultura popularna (masowa) – to masowy odbiór kultury i jej rozpowszechnianie za pomocą środków masowego przekazu, tworzona przez profesjonalistów, ogólnodostępna (łatwa do nabycia i odbioru), służy głównie rozrywce; ma swoich zwolenników i przeciwników (Filipiak M., 1996, s. 64-67).

Korzystanie z dóbr kultury symbolicznej rozwijało się za sprawą rozwoju przemysłu oraz oświaty i przemian społeczno-politycznych. Mieszkaństwo potrzebowało takich form aktywności po pracy, które zaspokajałyby potrzebę rozrywki i odprężenia. Ludzie ćwiczyli w domach, po czym chcieli pochwalić się swoimi zdolnościami i umiejętnościami przed szerszą publicznością, stąd zrodziła się popularność różnorodnych inicjatyw kulturalnych. Wszystkie te czynniki przyczyniły się do powstania masowego popytu na kulturę (Kłoskowska A., 1985, s. 97-107).

Kultura masowa rozpowszechniała się i stanowiła jedno z narzędzi współczesnej integracji społecznej. Dotarła również do krajów słabo rozwiniętych, na przykład na Bliski Wschód lub do ubogich krajów środkowej Afryki. Powoli miejsce kultury ludowej zajmowała standaryzacja i masowość.

Cechy charakterystyczne kultury masowej to m.in.:

– liczna, rozproszona przestrzennie publiczność,

– szybka komunikacja o szerokim zasięgu,

– kultura masowa niejednokrotnie wyklucza osobisty kontakt z odbiorcami,

– stopień komercjalizacji zależy od ustroju społecznego konkretnego państwa (Kłoskowska A., 1985, s. 134).

– należy zwrócić uwagę na rozwój środków masowej komunikacji (m.in. prasy, radia, telewizji, Internetu), które umożliwiły szybkie przekazywanie wzorów i treści kulturowych znacznie większej grupie odbiorców niż dotychczas oraz na szybkość, z jaką przesyłane są wiadomości,

– treści kultury masowej podlegają standaryzacji i homogenizacji (ujednoliceniu) – elementy kultury wysokiej i niskiej łączą się ze sobą, wprowadza się jednakowe wzorce myślenia, wartości itp. (<http://www.e-kultura.net.pl/strona/193>),

– pojęcie tożsamości zbiorowych, które zawierają w sobie zależności i zobowiązania oraz wspólne interesy w relacjach pomiędzy członkami danej społeczności; przyczyniają się one do stabilizacji danej zbiorowości, a określają ją typy wiedzy, wzory zachowań, normy i stereotypy oraz obyczaje danego społeczeństwa (Golka M., 2010, s. 354-355);

– powszechnie dostępne stają się informacje, do których dawniej dostęp miało jedynie wąskie grono specjalistów.

Istotną rolę odegrało skrócenie dnia roboczego, czego skutkiem jest wzrost czasu wolnego. Czas wolny jako zjawisko masowe odegrało dużą rolę w rozwoju kultury masowej. Zachodzi bowiem konieczność organizacji zajęć, spotkań i rozrywki dla tych ludzi (Kłoskowska A., 1985, s. 159-169), gdyż współczesnymi tendencjami jest przejście od biernego przyswajania treści przekazywanych przez środki masowego przekazu do aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

Dominic Strinati zwraca uwagę na problem demokracji i nauczania w społeczeństwach masowych. Demokracja oznacza, iż wszystkie kulturowe preferencje są godne uwagi i tak samo wartościowe, a edukacja w społeczeństwach demokratycznych umożliwia uczestnictwo w działalności kulturalnej coraz większej rzeszy ludzi. Demokracji i nauczaniu zarzucono, że powoduje upadek sztuki i kultury ludowej na rzecz masowej oraz to, iż procesy industrializacji i urbanizacji spowodowały upadek tradycyjnych społeczności i moralności. Teoria społeczeństwa masowego dowodzi również, że konsekwencją opisywanych procesów jest nadanie władzy instytucjom społecznym, takim jak komercyjny przemysł, państwo i mass media. Środki masowego przekazu są tu wykorzystywane w celu manipulowania ludźmi, kontroli i kształtowania gustów społeczeństwa, albowiem «jeśli upadają tradycyjne struktury społeczne i moralne oraz szacunek dla hierarchii klasowych i stanowych, jeśli nie ma instytucji pośredniczących między zatamizowaną jednostką a scentralizowanymi siłami społeczeństwa masowego, to jednostka jest podatna na perswazyjną, manipulacyjną i zniewalającą potęgę połączonych lub autonomicznych sił kapitalizmu» (Strinati D., 1995, s. 20), czyli państwa i mass mediów. Autor podkreśla, iż człowiek żyjący w społeczeństwie masowym jest zatamizowany, to ludzie pozostający w kontaktach przypadkowych, często sporadycznych i przelotnych związkach, a więź pomiędzy nimi ma charakter kontraktowo-finansowy. Zauważa, iż nastąpił upadek pośredniczących instytucji i organizacji społecznych, które nie są zdolne ukształtować moralności, wytworzyć tożsamości i zdefiniować zachowań (Strinati D., 1995, s. 18-20).

Wpływ mass-mediów na współczesną rodzinę. Przygotowanie młodego człowieka do życia w społeczeństwie nie jest łatwym zadaniem; bardzo ważne jest więc jak najszybsze przygotowanie dziecka do warunków współczesnego życia. Nie chodzi tu jednak o pasywne poddawanie się wpływowi zewnętrznemu, ale o przyjęcie krytycznej postawy i aktywne uczestniczenie w twórczym procesie tworzenia świata młodego pokolenia (Badura A., 2003, s. 162). Rodzice powinni więc jako pierwsi zająć się kształtowaniem postaw moralno-społecznych dzieci i młodzieży. Sprzyjające warunki do rozwoju osobowości stworzone w dzieciństwie mają wpływ na życie człowieka w wieku dojrzałym, na jego kulturę życia oraz ogólne przystosowanie się do norm życia społecznego. Dom rodzinny, obok szkoły, stanowi podstawowe środowisko wychowawcze i pełni doniosłą rolę procesie wychowania (Michałowski S., 1998, s. 100-103).

Kulturze masowej zarzuca się wiele, począwszy od biernego poddawania się jej wpływowi, bycia «biernym konsumentem», ucieczki od wysiłku intelektualnego, braku pobudzania wyobraźni, skończywszy na spłycaaniu doznań estetycznych i zaniku różnorodności kulturowej (Strinati D., 1995, s. 111). Maciej Bernasiewicz podkreśla, iż kultura popularna jest niedoceniana, gdyż traktowana jest jako niedojrzała forma kultury; została również wyłączona z refleksji nad edukacją (Bernasiewicz M., 2009, s. 184). Rozwój środków masowego przekazu i nowoczesnych technologii (portale społecznościowe, fora internetowe, rozwój telefonii komórkowej czy też reklamy) mają wpływ na ograniczenie bezpośrednich kontaktów między ludźmi, a co za tym idzie, wpływają na osłabienie więzi, poczucie osamotnienia i szukanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu.

Analizując całą listę zagrożeń, jakie wiążą się z korzystaniem przez dzieci i młodzież ze środków masowego przekazu, w tym głównie z mediów elektronicznych, można ulec pokusie skierowania całego wysiłku na maksymalne ograniczenie korzystania z nich. Warto jednak zadać sobie pytanie, co proponujemy zamiast? Rolą rodziców nie jest bowiem tylko przekazywanie dzieciom, czego nie mają robić w danym czasie, ale także, a może nawet przede wszystkim, co robić powinny. Dlatego też zwraca się uwagę na znaczącą rolę oddziaływań wychowawczych w rodzinie. Wychowanie winno być traktowane jako «świadome i celowe oddziaływanie zmierzające do wszechstronnego rozwoju jednostki oraz przygotowania jej do uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i zawodowym» (Kupisiewicz Cz., 2009, s.193). Nie chodzi przecież o to, by dzieci w ogóle nie korzystały z komputera, telewizji, tabletu czy też telefonu komórkowego i ciągle się nudziły. Chodzi o to, aby proponować młodym ludziom takie formy spędzania wolnego czasu, które sprawią, że nie będą tęskniły za laptopem czy smartphonem lub będą korzystały z nich w sposób rozsądny i korzystny. W przypadku komputerów i korzystania z Internetu możemy zachęcić dzieci do wykorzystania ich do robienia rzeczy pożytecznych, mających korzystną wartość także dla innych członków rodziny, m.in. katalogowanie zdjęć cyfrowych, tworzenie drzewa genealogicznego rodziny. Istotne jest jednak stworzenie takiej atmosfery w domu, która nakierowana byłaby na przebywanie z innymi członkami rodziny, rozmowę, wzajemną pomoc i własny rozwój (Babich M., 2002, s. 40-83).

Podsumowując można stwierdzić, iż chodzi o stworzenie takiej kultury, w której media znajdują się na drugim planie. Jeśli uda się stworzyć taki dom i stworzy rozsądne zasady korzystania ze środków masowego przekazu, wówczas dorośli ludzie nie będą musieli walczyć z dziećmi o dostęp do przenośników, jak również nie będą oni martwić się, iż dzieci marnują swój czas.

Bibliografia

1. Babich M., Jak współpracować z rodzicami «trudnych» uczniów?, WSiP, Warszawa 2002.
2. Badura A., Kształtowanie postaw społeczno-moralnych, «Życie Szkoły», nr 3/ 2003.
3. Bernasiewicz M., Treści kształcące w popkulturze, «Chowanna» nr 2/2009.
4. Filipiak M., Socjologia kultury: zarys zagadnień, Wydaw. UMCS, Lublin 1996.
5. Gajda J., Pedagogika kultury w zarysie, Oficyna Wydaw. «Impuls», Kraków 2006.
6. Golka M., Imiona wielokulturowości, Warszawskie Wydaw. Literackie MUZA SA, Warszawa 2010.
7. <http://www.e-kultura.net.pl/strona/193/kultura-masowa.html>, dostęp: 20.05.2016.
8. Jankowski Dz., Pedagogika kultury. Studia i koncepcja, Oficyna Wydaw. «Impuls», Kraków 2006.
9. Kłosowska A., Kultura masowa. Krytyka i obrona, PWN, Warszawa 1985.
10. Kupisiewicz Cz., Słownik pedagogiczny, PWN, Warszawa 2009.
11. Michałowski S., Wartość rodziny w procesie wychowania współczesnego pokolenia, [w:] Dziecko w świecie szkoły, red. B. Dymar, Oficyna Wydaw. «Impuls», Kraków 1998.
12. Muszyński H., Zarys teorii wychowania, PWN, Warszawa 1980.
13. Nowa Encyklopedia Powszechna PWN, tom III, PWN, Warszawa 1997.
14. Olczak M., Trening twórczości – współczesna i efektywna forma wychowania przez sztukę, Oficyna Wydaw. «Impuls», Kraków 2009.
15. Strinati D., Wprowadzenie do kultury popularnej, Wydaw. Zysk i S-Ka, Poznań 1995.

ВИХОВАННЯ ДО ВІДБОРУ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ

Кволек Катержина, магістр, Вища школа бізнесу в Домброві Гурнічій, Університет в Домброві Гурнічій, вул. Цеплака, 1С, 41-300, Домброва Гурніча, Республіка Польща

З найдавніших часів культура є одним з найбільш важливих елементів у житті людей. Задовольнивши основні потреби, людина починає шукати щось значно більше з метою задоволення соціально-культурних потреб та створення сприятливого середовища для власного всебічного розвитку. Сучасна людина має змогу брати активну участь в культурному житті завдяки діяльності установ культури й культурно-дозвіллевих центрів. За таких умов особливого значення набуває інституційний підхід до розуміння культури.

Масова культура виступає одним із інструментів сучасної соціальної інтеграції. Розвиток засобів масової інформації (зокрема, преса, радіо, телебачення, інтернет), дозволяє здійснювати швидку передачу культурного контенту набагато більшій аудиторії, ніж раніше. Саме тому виникає потреба у вихованні ціннісного ставлення до масової культури, адекватної підготовки молодого людини до життя в сучасному суспільстві.

Ключові слова: освіта; засоби масової інформації; суспільство; діти і молодь.

EDUCATION FOR THE RECEPTION OF MASS CULTURE

Kwolek Katerzhyna, master, Higher School of Business in Dąbrowa Górnicza, 1C Ciepłaka st., 41-300 Dąbrowa Górnicza, The Republic of Poland

From time immemorial, the culture is one of the most important elements in people's lives. After meeting basic needs, man start looking for something more, he wasn't satisfied current environment; he wanted to improve, enhance, and create according to his own needs his immediate surroundings. Modern man participates in culture with or through cultural institutions, hence the institutional understanding of culture, man watches TV, goes to the cinema, theater, concert hall, reads books, listens to the radio, participates in discussions, shows, circles of interest, tours, and more. Mass culture has spread and now is one of the tools of contemporary social integration. The development of mass media (among other things, press, radio, TV, Internet), enables fast transfer of patterns and cultural content a much larger audience than before. Therefor is need to adequate preparation young man to life in society.

Key words: education; mass-media; society; children and youth.

Стаття надійшла до редакції 03.08.2016

Прийнято до друку 29.09.2016